

Datum: 2025-12-10

Ärendenummer: SLK-2025-00972

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ju.L7@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ju2025/01974

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Justitiedepartementet - SOU 2025:99 Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar

Göteborgs Stad avstyrker samtliga förslag som lämnas i betänkandet

Förslagen i betänkandet kommer att leda till att stora grupper som i dag har permanent uppehållstillstånd framöver kommer att leva i Sverige under tidsbegränsade förhållanden. Att återkalla permanenta uppehållstillstånd bedöms stå i strid med legalitetsprincipen, proportionalitetsprincipen samt principen om barnets bästa. Enligt Göteborgs Stad är en retroaktiv tillämpning av den föreslagna lagen inte förenlig med de grundläggande kraven på rättssäkerhet.

Göteborg Stad bedömer att förslagen om att återkalla permanenta uppehållstillstånd utgör en mycket ingripande åtgärd för de individer som omfattas. Den förutsebarhet och trygghet som dessa personer har haft, ibland i många år, försvinner. Särskilt ingripande blir förslagen för den som saknar förutsättningar att bli svensk medborgare eller beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd, eftersom utgångspunkten då är att den enskilda individen måste lämna Sverige.

Juridisk bedömning

Det saknas idag laglig möjlighet att ändra befintliga permanenta uppehållstillstånd och ersätta dessa med tidsbegränsade sådana. Utredningen gör bedömningen att varken den svenska rättsordningen, grundläggande rättssäkerhetsprinciper eller Sveriges internationella förpliktelser innebär något förbud mot att införa regler som innebär en sådan ordning. Utredningen föreslår således en ny lag som ska gälla även retroaktivt, även om förslaget oundvikligen innebär vissa inskränkningar i enskildas fri- och rättigheter. Enligt betänkandet är förslaget proportionerligt och ändamålsenligt för att motverka utvecklingen med växande utanförskap, arbetslöshet, bidragsberoende, kriminalitet, hedersrelaterat våld och förtryck samt framväxt av parallella samhällen. Detta eftersom ordningen innehåller prövningsmoment som kräver att individuella omständigheter alltid beaktas inför det beslut som staten fattar.

I utredningen hänvisas till exempel där retroaktiv lagstiftning bedömts vara godtagbar i form av starkt konsumentskyddsintresse för enskilda att återköpa och flytta individuella livförsäkringar oavsett när ett fond- eller depåförsäkringsavtal hade ingåtts.

Det hänvisas även till att det under Coronapandemin på skatteområdet beslutats om anpassningar avseende visst anstånd med skatt, där bestämmelserna hade ett retroaktivt inslag genom att även vissa befintliga anstånd omfattades retroaktivt. Detta är enligt Göteborgs Stad långt ifrån jämförbara situationer med att återkalla ett gynnande beslut i form av permanent uppehållstillstånd, som utgör grunden för människor att bygga upp sitt och sin familjs liv i Sverige. Utredningen konstaterar att detta endast är ytterligare ett av förslagen på migrationsområdet som ska bidra till paradigmskiftet och att det inte går att se alla konsekvenser av detta. Det i sig är enligt Göteborgs Stads bedömning något som talar emot den grundläggande principen om kravet på förutsebarhet. Göteborgs Stad menar att de skäl som utredningen presenterar som grund för förslaget inte ger stöd för slutsatsen att en retroaktiv tillämpning skulle vara godtagbar utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv. Även om en bestämmelse inte träffas av regeringsformens uttryckliga förbud mot retroaktiv lagstiftning ska retroaktiv tillämpning bara ske om det finns starka skäl som uppväger de konsekvenser detta får för enskildas rättssäkerhet. Den föreslagna ordningen avviker från principen om gynnande besluts orubblighet utan att kraven på såväl förutsebarhet som proportionalitet kan anses vara uppfyllda genom de skäl som utredningen framför. Om det kan anses vara tillåtet att låta lagstiftning gälla retroaktivt till nackdel för enskilda i en situation som den förevarande, bedömer Göteborgs Stad att det ökar risken att det sker på ett stort antal andra områden framöver, vilket inte bedöms vara förenligt med de grundläggande kraven på rättssäkerhet.

Möjligheten att beviljas svenskt medborgarskap är inte tillräckligt belyst

Utredningen menar att förslagen ska förmå utlänningar som har permanent uppehållstillstånd att ansöka om svenskt medborgarskap i högre utsträckning. Göteborgs Stad ifrågasätter om det är det egentliga syftet, med tanke på att de största grupperna som omfattas av förslagen utgörs av medborgare i länder där det redan med nu gällande lagstiftning är svårt att bli svenska medborgare eftersom de saknar godkända identitetshandlingar. Göteborgs Stad anser att utredningen inte har tagit hänsyn till de bedömningar Migrationsverket gör gällande identitetshandlingar från exempelvis Afghanistan och Somalia, vid ansökan om svenskt medborgarskap. Konsekvenserna av lagförslaget är inte tillräckligt analyserat och utrett. Regeringen har också föreslagit skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1) vilket förväntas göra det än svårare för fler individer.

Förslagen riskerar att strida mot barnkonventionen

Av barnkonventionen framgår att det vid bland annat lagstiftningsåtgärder i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa samt att konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder för att tillförsäkra barn ett sådant skydd och en sådan omvårdnad som behövs för deras välfärd. Konventionsstaterna ska respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i konventionen utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt. Konventionsstaterna ska också vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barn skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

Vidare ska konventionsstaterna säkerställa att ett barn inte skiljs från sina föräldrar mot deras vilja utom i de fall då behöriga myndigheter, som är underställda rättslig prövning, i enlighet med tillämplig lag och tillämpliga förfaranden, bedömer att ett sådant åtskiljande är nödvändigt för barnets bästa.

Utredningen bedömer att förslagen kan innebära försämringar för de barn som omfattas, i form av sämre förutsebarhet och ökad otrygghet, vilket kan påverka barnens psykiska hälsa, skolgång och livsvillkor. Utredningen gör dock bedömningen att statens behov av att lägga om migrationslagstiftningen i syfte att bryta och vända utvecklingen med bristande integration och utanförskap väger så tungt att det måste ges företräde. Enligt utredaren utgör denna utveckling en risk för att barns hälsa och utveckling skadas, och då alla barn i Sverige som riskerar att drabbas av de konsekvenser som bristande integration och utanförskap kan innebära. Utredningens bedömning är därför att förslagen är proportionerliga och att de är i överensstämmelse med bestämmelserna om barnets bästa i såväl EU-rätten som Sveriges internationella åtaganden i övrigt. Göteborgs Stad delar inte den bedömningen.

Staden bedömer att förslagen kommer att leda till oro och ökad psykisk ohälsa och få konsekvenser för berörda barns skolgång och livsvillkor i övrigt. Att inte kunna beviljas eller bli framtagna ett permanent uppehållstillstånd skapar en otrygghet för de barn och familjer som drabbas. Barns psykiska hälsa kan påverkas negativt av längre tidsbegränsade vistelser utan möjlighet att beviljas permanent uppehållstillstånd. Synnerligen hårt kommer de barn och familjer drabbas som inte uppfyller kraven för svenskt medborgarskap och som inte kan beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd. Förutom att dessa kan behöva lämna Sverige där de har växt upp och levt under sina mest formativa år, så kan förslagen leda till att familjer splittras om vissa medlemmar får tillstånd medan andra utvisas. Göteborgs Stads bedömning är att förslagen riskerar att stå i strid med barnets bästa enligt barnkonventionen.

Förslagen får negativa effekter på hälsan

Utredningens förslag medför en risk för negativa hälsoeffekter, i synnerhet för den grupp som kommer att utvisas, men även för de personer vars tidigare permanenta uppehållstillstånd ersätts med tidsbegränsade. Att inte veta om eller hur länge man får stanna i landet bidrar till oro, psykisk ohälsa och en känsla av utanförskap. Lagförslaget i sig har redan innan det har blivit beslutat fått en påverkan på människor med permanenta uppehållstillstånd som oroar sig över att deras tillstånd kommer att återkallas.

Integrationen och tilliten till samhället kan påverkas negativt

Utredningen bedömer att förslagen om ändring av permanenta uppehållstillstånd kan leda till att berörda individer etablerar sig snabbare på arbetsmarknaden, vilket bidrar till en bättre integration. I tidigare remissvar gällande förslag inom området har Göteborgs Stad, såväl som andra remissinstanser, påtalat att skärpta villkor för uppehållstillstånd och medborgarskap kan få en negativ påverkan på integration och etablering. Utredningen bedömer att det påståendet saknar faktamässigt stöd. Utredningen menar att om det går att dra några slutsatser i fråga om uppehållstillståndens längd som faktor för nyanländas etablering, förefaller det snarare som att permanenta uppehållstillstånd påverkat flyktingars och skyddsbehövandes etablering negativt. Anledningen är att ordningen med permanenta uppehållstillstånd har medfört en hög asylinvandring som i sin tur försvårat för enskilda att etablera sig här.

Göteborgs Stad vill påpeka att det saknas källor i utredningen till den bedömningen vilket medför att även detta påstående saknar faktamässigt stöd.

Göteborgs Stad bedömer att förslagen kan ha en negativ påverkan på berörda människors trygghet och tillit och bidra till ett polariserat samhälle. Förslagen har redan innan de har trätt i kraft fått konsekvenser för tilltron till staten och dess myndigheter, vilket även påverkar förtroendet för kommunala verksamheter. Göteborgs Stad anser att effekterna på tilliten till samhällets institutioner hade behövt utredas ytterligare innan lagförslagen lades fram.

Konsekvenser på jämställdheten

Nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden tar generellt längre tid än nyanlända mäns etablering. Kvinnor arbetar i större utsträckning deltid samt har otrygga anställningar vilket kan medföra att det tar längre tid för kvinnor att uppfylla det krav på egen försörjning som kommer att krävas för att bli svensk medborgare, förutsatt att de förslagen går igenom. Utländska kvinnor saknar oftare egen försörjning, vilket antas medföra att en större andel kvinnor än män under längre tid kommer att leva i Sverige med tidsbegränsade uppehållstillstånd innan de kvalificerar sig för svenskt medborgarskap.

Konsekvenser för Göteborgs Stad

En mer restriktiv migrationspolitik förväntas påverka möjligheterna att klara välfärdens kompetensförsörjning, såväl på kort som på lång sikt. I det nu remitterade förslaget om ändring av permanenta uppehållstillstånd, gör utredaren en annan bedömning och utgår från att arbetstagare i kommunerna som omfattas av förslagen kommer att ha goda förutsättningar att få stanna kvar i landet även om deras ursprungliga tillståndsgrund inte längre är aktuell. Utredaren drar därför slutsatsen att återkallelse av permanenta uppehållstillstånd inte bör medföra några betydande konsekvenser för kompetensförsörjningen. Göteborgs Stad anser att en bedömning av påverkan på kompetensförsörjningen i offentlig sektor behöver baseras på samtliga föreslagna förändringar inom den restriktiva migrationspolitiken, och att konsekvenserna inte är tillräckligt utredda i vare sig denna eller någon annan av de utredningar som tillsatts inom migrationsområdet under de senaste åren.

Enligt betänkandet kommer förslagen inte innebära några nya åtaganden för kommunerna och därmed inte heller några ekonomiska konsekvenser för dessa. Göteborgs Stad delar inte utredningens bedömning av att ekonomiska konsekvenser för en kommun uppstår endast vid nya uppdrag till kommunen. Eftersom kommunerna ansvarar för välfärd för sin befolkning kan alla förändringar som påverkar människors livsvillkor och hälsa innebära ökade behov av kommunala insatser och därmed också generera en ökad kostnad för kommunerna.

De samlade konsekvenserna av samtliga förslag inom migrationsområdet behöver utredas

Inom ramen för migrationspolitiken har regeringen under senare år tillsatt ett flertal utredningar. Därutöver har det tillsatts utredningar på andra områden som har betydelse för de frågor som utredningens arbete avser. Sett till den mängd förslag som lämnats på såväl migrationsområdet som andra närliggande områden under senare tid är det svårt att med säkerhet överblicka hur föreslagna författningsändringar kan komma att påverka

varandra samt vilken effekt som redan vidtagna, planerade och föreslagna ändringar kan förväntas ge totalt sett. Ingen utredning har haft i uppdrag att göra en total översyn av migrationslagstiftningen eller att säkerställa att de förslag som lämnats inom olika delområden ger upphov till ett enhetligt och välfungerande regelsystem. Detta innebär också att ingen utredning har gjort en bedömning av vilka konsekvenser samtliga lagförslag kommer att få för de människor som omfattas av dem. Göteborgs Stads bedömning är att de samlade konsekvenserna måste utredas ytterligare med hänsyn tagen till barnkonventionen och andra konventioner om mänskliga rättigheter.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Jenny Broman (V) och Axel Darvik (L) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Hampus Magnusson (M) och Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av yrkande från M, D och KD den 4 december 2025 (bilaga A).

Vid omröstning röstade Daniel Bernmar (V), Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Blerta Hoti Singh (S), Jenny Broman (V), Axel Darvik (L), Marina Johansson (S), Karin Pleijel (MP) och ordföranden Jonas Attenius (S) för bifall till Jenny Bromans och Axel Darviks yrkande.

Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Dan-Ove Marcelind (KD) och tjänstgörande ersättaren Nina Miskovsky (M) röstade för bifall till Hampus Magnussons och Jörgen Fogelklous yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med åtta röster mot fem att bifalla Jenny Bromans och Axel Darviks yrkande.

Jörgen Fogelklou (SD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 8 december 2025 (bilaga B).

Göteborg den 10 december 2025

Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Bilaga A

Yrkande (M), (D) och (KD)

Yrkande angående yttrande över remissen ”Ändring av permanenta uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99)”

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Kommunstyrelsen antar skrivelsen i detta yrkande som Göteborgs stads svar på remissen.

Yrkandet

De övergripande utgångspunkterna

Göteborgs Stad har tagit del av betänkandet Ändring av permanenta uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99). Syftet med förslagen är att skapa ett mer sammanhållet, transparent och hållbart regelverk för uppehållstillstånd samt att säkerställa en ordning som stödjer etablering, självförsörjning och långsiktigt ansvarstagande. Göteborgs Stad ser positivt på denna strävan efter ökad tydlighet och förutsebarhet i migrationssystemet.

Rättssäkerhet och förutsebarhet

Utredningen innehåller flera förslag som stärker rättssäkerheten genom tydligare kriterier, enhetligare prövningar och klara undantagsmöjligheter för särskilt skyddsvärda grupper. Individuell prövning, proportionalitet och särskild hänsyn till barn framgår tydligt i lagförslagen. Förslagen bedöms bidra till ett mer förutsägbart och transparent system som underlättar både för enskilda och myndigheter.

Etablering och incitament till medborgarskap

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att en ordning med fler tidsbegränsade tillstånd och tydligare krav kan stärka incitamenten till arbete, språkförmåga, samhällsetablering och i förlängningen svenskt medborgarskap. Ett förstärkt fokus på medborgarskap kan främja delaktighet, egen försörjning och en tydlig tillhörighet i det svenska samhället.

Konsekvenser för kommunens verksamheter

Utredningen bedömer att förslagen inte innebär några nya uppgifter eller direkta ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Göteborgs Stad delar denna bedömning. Förslagen bedöms snarare leda till ökad tydlighet i etableringsprocesserna och därmed underlätta planering och samverkan inom kommunens verksamheter. Eventuella administrativa förändringar bedöms vara begränsade och hanterbara inom befintliga strukturer.

Barnrättsperspektivet

Utredningen innehåller tydliga undantag och skyddsregler för situationer där barn berörs. Individuell prövning och hänsyn till barnets bästa säkerställs i tillämpningen. Göteborgs Stad bedömer att dessa avvägningar är rimliga och förenliga med barnkonventionens grundläggande principer.

Samlad bedömning

Göteborgs Stad bedömer att utredningens förslag sammantaget bidrar till ett mer förutsägbart, rättssäkert och långsiktigt hållbart system för uppehållstillstånd. Förslagen stärker incitamenten till etablering och medborgarskap, samtidigt som de direkta konsekvenserna för kommunen är begränsade. Den tydligare strukturen bedöms gynna både enskilda och samhälle.

Göteborgs Stad tillstyrker därför utredningens förslag.

Yttrande angående Remiss från Justitiedepartementet – Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99)

Yttrandet

Sverigedemokraterna tillstyrker utredningens förslag i sin helhet och lämnar följande synpunkter.

Generella synpunkter på utredningen och Göteborgs Stads bedömning

Göteborgs Stad avstyrker samtliga förslag och hänvisar i huvudsak till risker för rättsosäkerhet, försämrad integration och negativa sociala konsekvenser.

Sverigedemokraterna gör en annan bedömning. Utredningen presenterar en väl avvägd och proportionerlig ordning som syftar till att återupprätta en mer hållbar migrationspolitik och stärka incitamenten till etablering, självförsörjning och samhällsgemenskap.

Den föreslagna lagstiftningen är en del av det större paradigmskifte som riksdagen beslutat om. Att Göteborgs Stad ifrågasätter denna inriktning är naturligt i ett politiskt perspektiv, men innebär inte att slutsatserna i SOU:n saknar juridisk eller saklig grund.

Rättssäkerhet och retroaktivitet

Göteborgs Stad anser att retroaktiva inslag hotar principen om förutsebarhet. Vi delar inte den slutsatsen. Utredningen konstaterar att svensk rätt inte innehåller något absolut förbud mot retroaktiv lagstiftning i situationer där starka samhällsintressen motiverar det. Permanent uppehållstillstånd är inte en civilrättslig rättighet utan ett offentlighetsrättsligt gynnande beslut som kan ändras om lagstiftaren finner att ordningen inte längre är ändamålsenlig.

Den samhällsutveckling som Sverige och Göteborg sett under lång tid: ökande segregation, växande parallellsamhällen, hedersrelaterat våld, lågt arbetskraftsdeltagande och ett omfattande bidragsberoende - motiverar enligt vår mening de förändringar som föreslås. Staten har ett legitimt intresse av att säkerställa att permanent uppehållstillstånd endast ges till personer som har etablerat sig i samhället.

Göteborgs Stads argumentation bygger till stor del på antaganden om negativa konsekvenser utan att beakta de positiva rättssäkerhetseffekter som följer av ett enhetligt och mer förutsägbart system, där lika krav ställs på samtliga som vistas i landet.

Möjligheten att bli svensk medborgare

Göteborgs Stad menar att många av dem som berörs redan i dag har svårt att uppfylla kraven för svenskt medborgarskap. Detta är snarare ett skäl för de föreslagna ändringarna. Svenskt medborgarskap ska vara en slutpunkt i etableringsprocessen, inte något som ges trots brister i identitetshandlingar eller självförsörjning.

Det är rimligt att en person som saknar säkra identitetshandlingar behöver styrka sin identitet för att bli medborgare. En ordning som annars skulle ge permanenta tillstånd eller medborgarskap utan tillräcklig prövning riskerar i stället att undergräva förtroendet för systemen.

Barnets bästa

Göteborgs Stad hänvisar till barnkonventionen och menar att förslagen kan öka otryggheten för barn. Vi menar att utredningen korrekt väger in barnets bästa och att långsiktigt utanförskap, låg självförsörjning och bristande integration i sig är allvarliga riskfaktorer för barns hälsa och framtidsutsikter.

Det är inte föräldrars migrationsstatus som skapar otrygghet, utan de livsvillkor som ojämlika parallellsamhällen ger upphov till. En tydligare och mer kravbaserad migrationspolitik kan bidra till att stärka barns livsvillkor på lång sikt genom att premiera etablering och egen försörjning.

Hälsoeffekter och psykisk ohälsa

Staden hävdar att förslagen skapar oro och psykisk ohälsa – dessa uppgifter är spekulativa och saknar stöd i forskning. Det finns inget empiriskt stöd för att tidsbegränsade tillstånd generellt leder till ohälsa. Det finns däremot omfattande forskning om att bristande integration, arbetslöshet och social utsatthet gör det.

I ett läge där parallellsamhällen växer och integrationen misslyckats under lång tid är det ansvarslost att låta en ordning utan krav fortsätta.

Effekter på integration och tillit

Göteborgs Stad menar att förslagen riskerar att försvaga integrationen. Utredningen gör motsatt bedömning, och det är också vår uppfattning. Erfarenheter från andra EU-länder visar att kravbaserad migrationspolitik genererar snabbare etablering och minskat bidragsberoende.

Påståendet om minskad tillit till myndigheter är återkommande i stadens remissvar på migrationsområdet, men utan att det presenteras robusta underlag. Tillit byggs inte genom avsaknad av krav, utan genom tydliga, förutsägbara och rättvisa regler som gäller lika för alla.

Jämställdhetsperspektiv

Göteborgs Stad menar att kvinnor riskerar att påverkas negativt på grund av svagare etablering. Sverigedemokraterna anser att den analysen förbiser att just lågt arbetskraftsdeltagande bland utrikes födda kvinnor är en av de mest allvarliga jämställdhetsutmaningarna i Sverige. Ett system som stärker incitamenten till arbete gynnar i praktiken kvinnor i högre grad än män.

Att permanenta tillstånd automatiskt ska ges trots låg etablering riskerar att cementera ett bidragsberoende och beroendeställning till make eller släkt, vilket i sig är ett jämställdhetsproblem.

Konsekvenser för kommunernas kompetensförsörjning

Göteborgs Stad framhåller risker för bristande kompetensförsörjning. Det är en felaktig utgångspunkt då kompetensförsörjningsproblem i vård, skola och omsorg är strukturella och inte handlar om migrationsstatus utan om utbildningsnivå, språkkunskaper och matchning. Utredningen bedömer korrekt att personer som arbetar och försörjer sig själva har goda möjligheter att få stanna.

Det är inte rimligt att permanenta uppehållstillstånd ska användas som ett verktyg för att täcka kompetensbehov - i synnerhet inte då många av dem som omfattas saknar den utbildning som arbetsmarknaden efterfrågar.

Behovet av samlad konsekvensanalys

Göteborgs Stad efterfrågar en samlad analys av alla migrationspolitiska förändringar. Sverigedemokraterna delar uppfattningen att helhetsperspektiv är viktigt, men det får inte bli ett argument för att fördröja nödvändiga reformer. De förändringar som nu genomförs är en del av ett långsiktigt arbete mot en mer hållbar och ansvarstagande migrationspolitik.

Vi anser att utredningens förslag är välmotiverade, proportionerliga och nödvändiga för att stärka Sveriges långsiktiga sammanhållning och förmåga att säkerställa en trygg och fungerande välfärdsstat. Göteborgs Stad baserar stora delar av sitt avstyrkande på antaganden och farhågor som inte stöds av fakta eller forskning.

Vi tillstyrker därför SOU 2025:99 i dess helhet.